

Liviu GROZA, *De la Ana la Caiafa. Mic dicționar de expresii biblice*, Editura ZIP, București, 2014, 127 p., ISBN 978-606-8563-15-2.

În peisajul atât de aglomerat al dicționarelor românești, într-o zonă atât de prolifică a lingvisticii cum se dovedește a fi lexicografia, o nouă apariție editorială poate surprinde numai dacă aduce cu ea și o nouă viziune, care să anime interesul cititorilor și să impună un punct de vedere original. Este ceea ce realizează domnul conferențiar universitar doctor Liviu Groza, de la Facultatea de Litere a Universității bucureștene, în lucrarea cu titlul *De la Ana la Caiafa*, subintitulată *mic dicționar de expresii biblice* (Editura ZIP, București, 2014). Volumul are într-adevăr dimensiuni rezonabile pentru interesul și gustul marelui public, pentru care a fost scris. Ceea ce nu înseamnă că autorul nu l-a alcătuit cu profunzime și rigoare științifică. Mai mult, se poate observa la fiecare pagină deschiderea culturală, de la familiar, către universal, cu

dimensiuni vaste, atât spațial, cât și temporal. Firesc, dacă ne raportăm la faptul că izvorul capital al cărții este Biblia, cu învățăturile și formulele sale celebre, devenite vorbe emblematice de-a lungul istoriei, întotdeauna valabile și sursă de educație pentru omul civilizat. De acest lucru suntem încunoștințați încă din *cuvântul înainte* al lucrării, care ne dezvăluie deopotrivă motivația întreprinderii și câte ceva din laborioasa concepere. Tentațiile, dar și dificultățile, au fost fost, bineînțeles, mari, însă nici satisfacția nu poate fi neglijată, pentru că însăși colaționarea formulilor biblice, explicarea lor, identificarea în diferite limbi etc. îi oferă lexicologului un generos câmp de exprimare. Dificilă a fost nu atât apropierea de sursă, cât munca de selecție, de clasificare și de caracterizare a respectivelor frazeologisme. Cercetătorul realizează un adevărat tur de forță într-o "categorie foarte vastă, dar și eterogenă în același timp" (p. 6), ceea ce a presupus în primul rând separarea textelor biblice propriu-zise de cele care parafrazează Biblia sau de cele apocrife. Nu mai puțin interesantă este și selecția în funcție de circulația „vorbilor” respective în diferite limbi, ceea ce le conferă viabilitate și expresivitate. În fine, deși nu sunt biblice în sensul strict al cuvântului, referirile, aluziile, simbolurile care trimit indirect la Biblie nu sunt nici ele neglijate, tocmai pentru că apariția lor în limbajul cotidian se raportează, oricât ar părea de surprinzător, la sacralitate.

Din scriitura biblică, ne atrage atenția cercetătorul, provin și vorbele devenite populare, dintre care, unele, poate chiar cea mai mare parte a lor, și-au pierdut, în conștiința publică, originile. Trebuie așadar ca lingvistul să-și ia în serios sarcina de a le redescoperi, ca formă și mai ales ca sens, dezvăluind originea expresiilor, evoluția lor și accepțiile de azi, identificate în diferite contexte. Dicționarul intitulat *De la Ana la Caiafa* o face cu rigoare și pasiune în același timp, nu fără a uita să strecoare din spiritul moșilor și strămoșilor acea undă necesară de umor, rămasă de pe urma unor povești și întâmplări trăite oarecând. Este acel *cum grano salis*, ce caracterizează lucrările de calitate și de spirit, atât de îndrăgite de cititori.

Dacă textul propriu-zis a fost dedicat în primul rând expresiilor biblice, prin lărgirea sensului acestora și amplificarea interesului pentru domeniul ecleziastic s-a ajuns în unele situații și la explicarea unor cuvinte care se referă la ceremonialul religios, dar nu la credințe și superstiții în general, ceea ce autorul numește "expresii parabiblice" (p. 9).

Chiar și parcurgerea unuia sau altuia dintre articolele dicționarului te pune uneori, ca lector, în dificultate, pentru că, imediat ce l-ai parcurs, simți nevoia să te apropii de altul. De aceea, așezarea lor în ordinea alfabetică a termenilor-cheie este, firește, cea mai potrivită. Fiecare cuvânt este identificat în frazeologisme, acestea, la rândul lor, sunt explicate, analizate semantic și etimologic, pentru ca, în final, să fie redată, pentru confirmare, citatele biblice care îl susțin. Doct, clar și edificator, calități absolut necesare unui călăuzitor lingvistic de profunzime.

De remarcat și inspirata ilustrare prin desenele talentatului artist plastic Iulian Mîță, care însoțesc, confirmă și armonizează secvențele textului propriu-zis. Pe care, ca să parafrazez inspiratul titlu al dicționarului, nu-l vom considera, decât ca periplu prin lexicologie și cultură, un drum, fie el chiar și de la Ana la Caiafa. Îl vom aprecia în schimb ca pe o "mană cerească", pentru care îi vom mulțumi autorului ori de câte ori ne vom apropia intelectual și emoțional de conținutul dicționarului său.

Lect. univ. dr. Cătălin ENICĂ
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați